

Moster

Du skulle have kendt moster! hun var yndig! ja, det vil sige, hun var slet ikke yndig, som man forstår ved at være yndig, men hun var sød og rar, morsom på sin måde, rigtig til at snakke om, når der skal snakkes og gøres lystig over en, hun var til at sætte lige ind i en komedie, og det ene og alene fordi hun levede for komediehuset og hvad der rører sig derinde. Hun var så hæderlig, men agent Fab, som moster kaldte Flab, kaldte hende komediegal.

"Teatret er min skolegang!" sagde hun, "min kundskabskilde, derfra har jeg min opfriskede bibelhistorier: 'Moses', 'Josef og hans brødre', det er nu operaer! Jeg har fra teatret min verdenshistorie, geografi og menneskekundskab! Jeg kender fra de franske stykker pariserlivet - slibrigt, men højt interessant! hvor har jeg grædt over 'Familien Riquebourg', at den mand skal drikke sig ihjel for at hun kan få den unge kæreste! - Ja hvor mange tårer har jeg dog grædt i de halvtredsindstyve år, jeg har abonneret!"

Moster kendte hvert teaterstykke, hver kulisse, hver person, der trådte op eller havde trådt op. Hun levede kun rigtig i de ni komediemåneder. Sommertiden uden sommerskuespil var en tid, der gjorde hende gammel, medens en komedieaften, der trak ud over midnat, var en forlængelse af livet. Hun talte ikke som andre folk: "Nu får vi forår, storken er kommet!" - "der står i avisen om de første jordbær." Hun derimod forkyndte efterårets komme. "Har De set, nu er teaterlogerne til auktion, nu begynder forestillingerne?"

Hun regnede en bopæls værd og gode beliggenhed efter hvor nær den lå teatret. Det var hende en sorg af forlade det lille stræde bag teatret og flytte hen i den store gade lidt længere derfra og der bo i et hus, hvor hun ikke havde genboer.

"Hjemme må mit vindue være min teaterloge! man kan da ikke sidde og gå op i sig selv, mennesker må man dog se! men nu bor jeg, som jeg var flyttet ud på landet. Vil jeg se mennesker, må jeg gå ud i mit køkken og sætte mig op på vasken, kun der har jeg genboer. Nej, da jeg boede i mit stræde, der kunne jeg se lige ind til hørkræmmerens, og så havde jeg kun tre hundrede skridt til teatret, nu har jeg tre tusinde garderskridt."

Moster kunne være syg, men i hvor ilde hun befandt

sig, forsømte hun dog ikke komedien. Hendes læge forordnede, at hun en aften skulle have surdej under fødderne, hun gjorde som han sagde, men kørte hen i teatret og sad her med surdej under fødderne. Var hun død der, det ville have fornøjet hende. Thorvaldsen døde i teatret, det kaldte hun "salig død."

Hun kunne til visse ikke tænke sig himmerigs rige uden at der også måtte være et teater; det var jo ikke lovet os, men det var dog at tænke; at de mange udmærkede skuespillere og skuespillerinder, der var gået forud, måtte have en fortsat virkekreds.

Moster havde sin elektriske tråd fra teatret til sin stue; telegrammet kom hver søndag til kaffe. Hendes elektriske tråd var "hr. Sivertsen ved teatermaskineriet." Ham, der gav signalerne til op og ned, ind og ud med tæpper og kulisser.

Af ham fik hun forud en kort og fyndig anmeldelse af stykkerne. Shakespeares "Stormen" kaldte han "forbandet tøj! der er så meget at stille op, og så begynder det med vand til første kulisse!" det ville sige, så langt frem gik de rullende bølger. Stod derimod gennem alle fem akter en og samme stuedekoration, så sagde han, det var fornuftigt og velskrevet, det var et hvilestykke, det spillede sig selv uden opstilling.

I tidligere tid, som moster kaldte tiden for nogle og tredve år tilbage, var hun og nysnævnte hr. Sivertsen yngre; han var allerede da ved maskineriet og, som hun kaldte ham, hendes "velgører." Det var nemlig i den tid skik at ved aftens forestilling på stadens eneste og store teater, kom også tilskuere på loftet; hver maskinkarl havde en plads eller to at råde over. Der var tit propfuldt og meget fint selskab, man sagde, at der havde været både generalinder og kommercerådiner: Det var så interessant at se ned bag kulisserne og vide hvorledes de mennesker gik og stod, når tæppet var nede.

Moster havde flere gange været der, både til tragedier og balletter, thi de stykker, hvori det største personale trådte op, var de interessanteste fra loftet. Man sad så temmeligt i mørke deroppe, de fleste havde aftensmad med; engang faldt tre æbler og et lag smørrebrød med rullepølse lige ned i Ugolinos fængsel, hvor mennesket skulle dø af sult, og så blev der et grin af publikum. Den rullepølse var en af de vægtigste grunde, hvorfor

den høje direktion lod tilskuerpladsen på loftet aldeles gå ind.

"Men jeg var der syvogtredve gange!" sagde moster, "og det glemmer jeg aldrig hr. Sivertsen."

Det var netop sidste aften at loftet stod åbent for publikum, da spilledes "Salomons dom," moster huskede det så godt; hun havde, ved sin velgører hr. Sivertsen, skaffet agent Fab adgangsbillet, uagtet han ikke fortjente det, da han stedse gjorde narrestreger med teatret og talte på dril; men hun havde nu skaffet ham derop. Han ville se komedietøjet på vrangen, det var hans egne ord og de lignede ham, sagde moster.

Og han så "Salomons dom" fra oven og faldt i søvn; man skulle sandelig tro, at han var kommet fra en stor middag med mange skåler. Han sov og blev lukket inde, sad og sov i den mørke nat på teaterloftet, og da han vågnede, fortalte han, men moster troede ham ikke: Salomons dom var ude, alle lamper og lys var ude, alle mennesker ude, oppe og nede; men så begyndte først den rigtige komedie "Nachspielet," der var det artigste, sagde agenten. Der kom liv i tøjet! det var ikke Salomons dom der blev givet, nej det var Dommedag på teatret. Og alt det havde agent Fab den frækhed at ville bilde moster ind; det var tak fordi hun havde skaffet ham på loftet.

Hvad fortalte da agenten, ja det var løjerligt nok at høre, men der lå ondskab og dril på bunden.

"Det så mørkt ud deroppe!" sagde agenten, "men så begyndte trolldøjet, stor forestilling: 'Dommedag på teatret'. Kontrollørerne stod ved dørene, og hver tilskuer måtte vise sin åndelige skudsmålsbog, om han turde komme ind med løse hænder eller med bundne, med mundkurv eller uden mundkurv. Herskaber, der kom for silde, når allerede forestillingen var begyndt, ligeså unge mennesker, der jo umuligt altid kan passe tiden, blev tøjret udenfor, fik filtsåler under fødderne til at gå ind med ved næste akts begyndelse, dertil mundkurv. Og så begyndte Dommedag på teatret!"

"Bare ondskab, som Vorherre ikke kender til!" sagde moster.

Maleren skulle, ville han ind i himlen, gå op ad en trappe, han selv havde malet, men som intet menneske kunne skræve op ad. Det var jo kun en forsyndelse imod perspektivet. Alle de planter og bygninger, maskinmesteren med stor ulejlighed havde stillet i lande, hvor de ikke hørte hjemme, skulle det arme menneske flytte til rette sted og det før hanegal, ville han ind i himlen. Hr. Fab skulle bare se at han selv kunne komme derind; og hvad han fortalte om

personalet, både i komedien og tragedien, i sang og i dans, var nu det sorteste af hr. Fab, flab! han fortjente ikke at komme på loftet, moster ville ikke tage hans ord i sin mund. Det var nedskrevet det hele, havde han sagt, flaben! det skulle komme i trykken, når han var død og borte, før ikke; han ville ikke flås.

Moster havde kun en gang været i angst og vånede i sit lyksalighedstempel, teatret. Det var en vinterdag, en af de dage, hvor man har dag to timer og gråt. Det var en kulde og en sne, men i teatret skulle moster; de gav "Herman von Unna," dertil en lille opera og en stor ballet, en prolog og en epilog; det ville vare ud på natten. Moster måtte derhen; hendes logerende havde lånt hende et par kanestøvler med loddent både ud og ind; de nåede hende op om benene.

Hun kom i teatret, hun kom i logen; støvlerne var varme, hun beholdt dem på. Med ét blev der råbt brand; der kom røg fra en kulisse, der kom røg fra loftet; der blev en frygtelig bestyrtelse. Folk stormede ud; moster var den sidste i logen, - "anden etage til venstre, der tager dekorationerne sig bedst ud!" sagde hun, "de stilles altid til at ses smukkeste fra den kongelige side!" - Moster ville ud, de foran hende smækkede i angst og ubetænksomhed døren i; der sad moster, ud kunne hun ikke komme, ind ikke heller; det vil sige ind i naboens loge, gelænderet var for højt. Hun råbte, ingen hørte, hun så ned i etagen under sig, den var tom, den var lav, den var nær ved; moster følte sig i angsten så ung og let; hun ville springe ned, fik også det ene ben over rækværket, det andet fra bænken; der sad hun til hest, vel draperet, med sit blommede skørt, med et langt ben helt svævende ude, et ben med en uhyre kanestøvle; det var et syn at se! og da det blev set, blev også moster hørt, og frelst for at brænde inde, for teatret brændte ikke.

Det var den mest mindeværdige aften i hendes liv, sagde hun og var glad over, at hun ikke havde kunnet se sig selv, thi så var hun død af blusel.

Hendes velgører ved maskineriet, hr. Sivertsen, kom stadig hver søndag til hende, men der var lang tid fra søndag til søndag; i den senere tid havde hun derfor midt i ugen et lille barn "til levning," det vil sige til at nyde hvad der den dag blev tilovers fra middagen. Det var et lille barn fra balletten, der også trængte til mad. Den lille trådte op både som alf og som page; det sværeste parti var som bagben til løven i "Tryllefløjten," men hun voksede til forben i løven; det fik hun rigtignok kun tre mark for, bagbenene gav en rigsdaler, men der måtte hun gå krumbøjjet og savne

den friske luft. Det var meget interessant at vide, mente moster.

Hun havde fortjent at leve så længe teatret stod, men det holdt hun dog ikke ud; heller ikke døde hun der, men skikkeligt og honnet i sin egen seng; hendes sidste ord var i øvrigt ganske betydningsfulde, hun spurgte: "Hvad spiller de i morgen?"

Efter hendes død var der nok omtrent fem hundrede rigsdaler; vi slutter fra renterne, som er tyve rigsdaler. Dem havde moster bestemt til et legat for en værdig gammel jomfru uden familie; de skulle anvendes årlig til at abonnere en plads i anden etage, venstre side og om lørdagen, for så gav man de bedste stykker. Der var kun én forpligtelse for den, som nød godt af legatet, hver lørdag skulle hun i teatret tænke på moster, der lå i sin grav.

Det var mosters religion.

* * *